

LİMİTED ŞİRKETLERİN NEVİ DEĞİŞTİREREK ANONİM ŞİRKETE DÖNÜŞMESİ SONRASINDA ORTAKLARIN ELDE EDECEĞİ HİSSE(PAY) SENETLERİNİN İKTİSAP TARİHİ

ACQUISITION DATE OF SHARES DERIVED BY SHAREHOLDERS AFTER THE TRANSFORMATION OF A LIMITED COMPANY INTO AN INCORPORATED COMPANY

Mahmut ERTÜZÜN*

ÖZ

TTK'nın 2011 yılında yürürlüğe girmesi ile Anonim Şirketlere (A.Ş) bazı avantajlar getirmiştir. Bu avantajlardan faydalanmak isteyen Limited Şirketler TTK ve Vergi Kanunları hükümlerinden de faydalanarak "A.Ş" statüsüne dönüşmektedirler. A.Ş'ye dönüşen şirketlerin gerçek ve tüzel kişi ortakları nevi değişikliği sonucunda yeni kurulan A.Ş'de de ortaklık haklarını devam ettirmektedir. Limited Şirket ortağı iken kıymetli evraka bağlanmamış ortaklık payına sahip olan gerçek ve tüzel kişi ortaklar, nevi değiştirerek A.Ş'ye dönüşmesi ile bu ortaklık payları kıymetli evrak niteliğinde olan pay senedine bağlanmaktadır. Bu durumda A.Ş'lerin gerçek kişi ortakları nevi değişikliği sonrasında sahip oldukları hisseleri elden çıkarmak istemeleri durumunda vergi kanunları açısından bir kısım kavramsal karmaşa ile karşılaşmaktadır. İdarenin de bu konu ile

ABSTRACT

After the entry into force of TCL in 2011, the incorporated companies have gained some advantages. In order to benefit from these advantages, limited companies transform into incorporated companies by applying the provisions of both TCL and tax laws. The real or legal person shareholders of former limited companies transforming into incorporated companies keep their rights of partnership in the new incorporated companies. While the partnership is not represented by a stock in limited companies, in incorporated companies, however, the partnership of real and legal persons is proven by a stock, which is a security. In that case, some conceptual ambiguity occurs in terms of taxation if the shareholders would like to dispose their shares. This study focuses on potential issues that may arise during the disposal of such shares.

* Vergi Müfettiş Yardımcısı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, mahmut.ertuzun@vdk.gov.tr, ORC-ID: 0000-0002-8838-472.
Ertüzün, M. (Eylül 2019). Limited Şirketlerin Nevi Değiştirerek Anonim Şirkete Dönüşmesi Sonrasında Ortakların Elde Edeceği Hisse (Pay) Senetlerinin İktisap Tarihi, *Vergi Raporu*, 240, (136-147).

görüşleri dikkate alınarak Limited Şirketlerin nevi değiştirerek A.Ş.'ye dönüşmesi sırasında devam eden ortaklık hakkının elden çıkarılması sırasında karşılaşılan sorunlar çalışmamızda ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nevi değişikliği, İktisap Tarihi, Ortaklık Hakkı

JEL Sınıflandırması Kodları: K34, K35.

GİRİŞ

Limited Şirketler, Vergi Kanunları'nın ve Türk Ticaret Kanun'un Anonim Şirketlere sağladığı; Yönetim kurulu üyesi olmayan ortağın vergi ve sgk borçlarından sorumlu olmaması, şirket pay senedinin iki yıl geçtikten sonra satılmasının vergilendirme dışı bırakılması, halka açılma olanağının bulunması ve bunlara benzer bazı avantajlardan yararlanmak amacı ile tür değiştirme yoluna sıklıkla başvurmaktadırlar. Nitekim 2017 yılında 1651 şirket 2018 yılında 1470 şirket Limited şirket statüsünden Anonim şirket statüsüne dönüşmüştür.¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 180. Maddesine göre; *"bir şirket hukuki şeklini değiştirebilir. Yeni türe dönüşen şirket eskisinin devamıdır"* hükmü yer almaktadır. Yani tür değiştirme sonucu eski şirketin sadece hukuki statüsü değişmekte olup şirketin hukuksal varlığında herhangi bir değişim olmamaktadır ve eski şirketin gerçek kişi ortakları nevi değişikliği sonucu yeni kurulacak olan Anonim Şirketinde ortağı durumundadır.

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren, anonim şirketlere hamiline yazılı pay senetlerini mutlak surette, nama yazılı pay senetlerinin ise koşullu olarak çıkarma zorunluluğu getirmektedir.² Bu sebeple nevi değiştiren Limited Şirketin

Keywords: Company type change, acquisition date, right of partnership

JEL Classification Codes: K34, K35.

gerçek kişi ortakları Anonim Şirketin bastırma yükümlülüğü bulunan nama veya hamiline yazılı olan pay senetlerine sahip olmaktadır.

Limited Şirket ortaklarının nevi değiştirmeden önce sahip oldukları ortaklık hisselerinin satışı ile nevi değişikliği sonucu Anonim Şirketteki ortaklık paylarını temsil eden pay(hisse) senetlerinin satışı vergi kanunları açısından bazı farklı durumları ortaya çıkarmaktadır. Limited Şirkete ait payların satışı Gelir Vergisi Kanunun Mük. 80/4 maddesine göre elden çıkarılır ve herhangi bir süreye tabi olmaksızın elde edilen gelir istisna haddini aşıyorsa vergilendirmeye tabi olur. Fakat nevi değişikliği sonrasında Limited Şirketten Anonim Şirket statüsüne dönüşmesinde ortaklık hakları menkul kıymet niteliği halini almaktadır. Bu menkul kıymet haklarının satış, devir ve teslimi ise Gelir Vergisi Kanun Mük. 80/1 maddesine göre vergilendirilebilmesi için 2 yıldan az süre ile elde tutulması gerekmektedir. Bu hükümden yararlanılabilmesi için payın menkul kıymet niteliğinde olması mutlak şarttır.

Nevi değişikliği sonrasında ortaklık haklarının ve kıymetli evraka bağlanmış ortaklık paylarının elden çıkarılması anında gerçek ve tüzel kişi ortakların vergi kanunları karşısında maruz kaldıkları olası sonuçlar ve vergi idaresinin konuya bakış açısı örneklerle birlikte irdelenerek, konu-

¹ <https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php>

² Soner ALTAŞ, Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü, Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan 2014 , s.113

nun Gelir ve Kurumlar Vergisi açısından değerlendirilmesi ilerleyen kısımlarda geniş bir şekilde ele alınacaktır.

1- KURUMLAR VERGİSİNDE NEVİ DEĞİŞİKLİĞİ ŞARTLARI

Limit Şirketlerin nevi değiştirerek Anonim Şirkete dönüşmesi sırasında Kurumlar Vergisi açısından vergilendirilmeme esası benimsenmiştir. Bu esas Kurumlar Vergisi Kanununda ve 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde yer alan şartlar dahilinde gerçekleşen nevi değişikliklerinde uygulama alanı bulacaktır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunda ve 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde nevi değişikliğine ilişkin düzenlemeler “Devir ve Bölünme” başlığı adı altında ele alınmış olup herhangi bir muammaya sebebiyet vermeyecek şekilde gerekli açıklamalara yer verilmiştir.

Nitekim 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunun Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi” başlıklı 19’uncu maddesinde;

(1) Bu Kanunun uygulamasında aşağıda yazılı şartlar dâhilinde gerçekleşen birleşmeler devir hükmündedir:

- a) Birleşme sonucunda infisah eden kurum ile birleşen kurumun kanuni veya iş merkezlerinin Türkiye’de bulunması.
- b) Münfesih kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerinin, birleşilen kurum tarafından bir bütün halinde devralınması ve aynen bilançosuna geçirilmesi.

(2) Kurumların yukarıdaki şartlar dâhilinde **tür değiştirmeleri** de devir hükmündedir.”

Hükmüne yer verilmiştir. Madde metnin son fıkrasında da belirtildiği üzere tür değiştirmelerin devir hükmünde olduğu belirtilmiştir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun “Devir, bölünme ve hisse değişimi hallerinde vergilendirme” başlıklı 20’nci maddesinde;

Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu tak-

dirde, münfesih kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir; birleşmeden doğan kârlar ise hesaplanmaz ve vergilendirilmez:

- a) Şirket yetkili kurulunun devre ilişkin kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih, devir tarihidir. Münfesih kurum ile birleşilen kurum;

- 1) Devir tarihi itibarıyla hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları münfesih kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesi ile,

- 2) Devir işleminin hesap döneminin kapandığı aydan kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın sonuna kadar geçen süre içerisinde yapılması halinde, münfesih kurumun önceki hesap dönemine ilişkin olarak hazırlayacakları ve müştereken imzalayacakları münfesih kuruma ait kurumlar vergisi beyannamesini,

birleşmenin Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde münfesih kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine veriler.

- b) Birleşilen kurum, münfesih kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini münfesih kurumun birleşme sebebiyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde vereceği bir taahhütname ile taahhüt eder. Mahallin en büyük mal memuru, bu hususta birleşilen kurumdan ayrıca teminat isteyebilir

Hükümlerine yer verilerek şirketlerin nevi değiştirdiği tarihe kadarki faaliyetleri vergilendirilecek olup nevi değişikliğine ilişkin işlemler ise vergilendirme dışı bırakılacaktır. Ayrıca nevi değişikliğine ilişkin 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde de detaylı açıklamalara yer verilmiş olup buna ilişkin açıklamalar bir sonraki başlıkta ele alınmıştır.

1.1- 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Yer Alan Düzenlemeler

Daha önceki başlıkta da değindiğimiz üzere, Kurumlar Vergisi Kanununu ilgili şartları taşıyan tür değiştirmelerinin de devir hükmünde olduğunu belirtmiştir. Kanununda bulunan bu hüküm neticesinde 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde devire ilişkin hükümler tür(nevi) değişikliklerini de kapsamaktadır.

Kurumlar Vergisi Tebliğinde tür değişikliği-ne ilişkin çok detaylı açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalar içinde çalışmamızı ilgilendiren bölüm tür değişikliği sonucu ortakların elde edeceği hisselerin durumudur.

Tebliğin 19.3.1 bölümünde elde hisselerine ilişkin şu hükümlere yer verilmiştir; “..... Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan devir veya bölünme işlemi sayılabilmesi için devir veya bölünmeye konu edilen varlıklara karşılık iktisap edilen hisselerin, varlıklarını devreden şirketin ortaklarına, devreden veya bölünen şirketteki hisselerine isabet eden servet değeri ile orantılı olarak dağıtılması gerekecektir.”

Tebliğde yer alan hüküm özetle nevi değişikliği sonrası şirket ortaklarına nevi değişikliği öncesi payları ile orantılı bir şekilde hisse verileceği fakat bu hisseler verilmesi sonucunda ortakların servetlerinde herhangi bir artışın ortaya çıkmaması gerektiğini belirtmiştir. Nitekim tebliğin ilgili bölümünün son paragrafında yer alan; “ortakların servet değerlerinde meydana gelecek ve izah edilemeyecek farkların transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı veya değer artış kazancı açısından tenkit edilebileceği tabiidir.” hükmü de bu durumu açıkça izah etmiştir.

Buraya kadar bahsettiğimiz düzenlemelerden anlaşılacağı üzere nevi değişikliği Kurumlar Vergisi Kanun’da belirtilen şartlarda gerçekleşmesi durumunda şirket ortaklarının gerçek ve tüzel kişi fark etmeksizin nevi değişikliğine ilişkin olarak servetlerinde herhangi bir kazanç veya

kayıp olmamakta ve vergilendirme açısından bir sorun bulunmamaktadır.

Bu noktadan sonra akla gelen soru; Limited Şirketlerin Anonim Şirkete dönüşmeleri sonrasında şirket ortaklarında verilen senede bağlanmış ortaklık paylarının iktisap tarihinin başlangıç tarihinin ne olacağıdır, konuya ilişkin Kurumlar Vergisi Genel Tebliği’nin 19.3.3. “Devir ve bölünmelerde elde edilen hisselerin iktisap tarihi” başlıklı bölümünde; “Kurumlar Vergisi Kanununun 19 ve 20 nci maddeleri kapsamında gerçekleştirilen devir ve bölünme (kısmi bölünme dahil) hallerinde, devir olan veya bölünen şirketin ortaklarına verilen hisselerin iktisap tarihi olarak, bu yeni hisselerin verilmesine neden olan devir olan veya bölünen şirketin hisselerinin iktisap edildiği tarihin esas alınması gerektiği” hükmüne yer verilmiştir. Yani nevi değiştirerek Anonim Şirkete dönüşen Limited Şirketlerin, ortaklarına verilen ve ortakların servet değerleri ile orantılı Anonim Şirkete ait ortaklık hisselerinde iktisap tarihi olarak Limited Şirketin sermayesine iştirak ettikleri tarihin dikkate alınacağı belirtilmiştir.

Bu noktadan sonra ortakların elde ettiği “ortaklık hisselerin” elden çıkarılması aşamasında Gelir ve Kurumlar Vergisi karşısında ne gibi durumlar doğuracağına, “ ortaklık hissesi” kavramının ne anlam ifade ettiğine ve pay senedi ile ortaklık hissesinin vergi kanunları karşısındaki durumlarına ayrıntılı olarak değinilecektir.

2- NEVİ DEĞİŞİKLİĞİ SONUCUNDA GERÇEK ve TÜZEL KİŞİ ORTAKLARA VERİLEN ORTAKLIK HİSSELERİNİN VERGİSEL DURUMU

Yukarıda nevi değişikliğine ilişkin yapılan açıklamalarda da belirtildiği üzere Limited Şirketlerin vergi kanunlarına uygun nevi değişikliği neticesinde Anonim Şirkete dönüşmesi ile ortakların ortaklık paylarında da bir kısım hukuki değişiklikler meydana gelmektedir. Limited Şir-

ket ortağı iken herhangi bir menkul kıymet niteliğinde olmayan ortaklık payları, Anonim Şirkete dönüşmesi ile kıymetli evraka bağlı bir menkul kıymete dönüşmekte yani pay(Hisse) senedi ismini almaktadır. Bu noktada Menkul kıymet niteliğinde olan ve olmayan hissenin ne anlam ifade ettiği ve vergi kanunları karşısındaki durumu açıklık getirilmesi gerekmektedir.

2.1- Menkul Kıymet Niteliğinde Olan ve Olmayan Ortaklık Payları

Vergi kanunlarımızda menkul kıymetlere ilişkin geniş düzenlemeler mevcut olmasına rağmen menkul kıymet ile ilgili herhangi bir tanıma yer verilmemiştir. Menkul kıymet tanımının ne anlam ifade ettiği Sermaye Piyasası Kanunun 3. Maddesinde “Kısaltmalar ve Tanımlar” başlığı adı altında tanımlanmıştır. Kanundaki tanımlamaya göre Menkul kıymetler; *Para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere;*

- 1) *Paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikalarını,*
- 2) *Borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını,”* olarak tanımlanmıştır.

Pay kavramı ise yine sermaye piyasası mevzuatında açıklanmış olup Pay Tebliğinde (VII-128.1) yapılan tanımlamaya göre pay; *“Ortaklığın sermayesini temsil eden ve sahibine ortaklık hakkı veren menkul kıymeti,”* ifade ettiği belirtilmiştir.

Limited Şirket Pay Senetleri gerek SPK’da yapılan tanıma gerekse TTK’da yer alan hükümlere göre menkul kıymet değildir. Şöyle ki;

1. TTK’nın 576/1-c maddesinin gerekçesine göre; *“Esas sermaye payının sayısının ve itibari değerinin belirtilmesi gereği, bu pa-*

yı anonim şirket payına ne özdeş kılmakta ne de yaklaştırmaktadır”

2. TTK’nın 593/2. maddesinin gerekçesinde de; *“Esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkartılması, PAYA DEVİR ve dolayısıyla dolaşım KOLAYLIĞI SAĞLAMAZ... Bu olanak, limited şirket esas sermaye payını ne anonim şirket payına dönüştürür ne de yaklaştırır.”* Kaldı ki bu hüküm yeni değil. Eski TTK’nın 518. maddesinde de limited şirketlerin pay senedi ifadesine yer verilmiş ancak kıymetli evrak vasfına haiz olmadığı, sadece ispat vasıtası olduğuna hükmediliyordu.
3. Limited şirket ortaklık payının devri, “pay senedi devri” şeklinde olamaz. Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler, yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır (md. 595/1). Başka bir anlatımla, limited şirketlerde, ortaklık hakkının “pay senedi cirolanması yoluyla” devri hukuken mümkün değildir. Oysa anonim şirket payları, nama yazılı pay senetlerinin herhangi bir sınırlamaya bağlı olmaksızın ciro yoluyla, hamiline yazılı olanlarda ise teslimle el değiştirmektedir (md. 489 ve 490/2). Ayrıca noter onayı gerekmemektedir.
4. Yeni TTK’nın **“Menkul Kıymetler”** başlıklı yedinci bölümünde (md. 484 vd), anonim şirketlere ait pay senetleri **“menkul kıymet”** olarak belirtilmiştir. Aynı Kanun’da, limited şirket pay senetlerinin menkul kıymet olduğuna dair herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Eski TTK’da anonim şirketlere ilişkin hükümler arasında **“Hisse Senetleri”** bölümü yer alıyordu. Bu hükümler yeni TTK’da **“Menkul Kıymetler”** olarak yer almıştır.³

³ Şükrü Kızılot Limited Şirkette Pay Senedinin Menkul Kıymet Olup Olmadığı ve Değer Artışı Kazancı (<http://www.ticaretkanunu.net/makale-22/>) Erişim tarihi: 28 Aralık 2012.

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Anonim şirketlere ait pay senetleri menkul kıymet niteliğinde iken, limited şirkete ait ortaklık payları menkul kıymet özelliği taşımamaktadır. Bu farklılık iki sermaye şirketi türünün gerçek kişi ortaklarının ortaklık haklarının devrinde vergi kanunları karşısında ve özellikle Değer Artış kazancı yönünden önemli farklılıklara sebebiyet vermektedir.

2.2- Anonim ve Limited Şirketlerin Ortaklık Paylarının Elden Çıkarılması Aşamasında Kurumlar ve Gelir Vergisi Açısından Değerlendirilmesi ve Farklılık Arz Eden Hususlar

a) Kurumlar Vergisi Yönünden

Bir Anonim veya Limited şirkete ortak olan bir kurumun aktifinde yer alan ortaklık payların elden çıkarılmasında 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda ve 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde tereddütte yer vermeyecek şekilde açıklamalar yapılmıştır.

5520 sayılı KVK'nun 5. Maddesinde aşağıda belirtilen kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır denildikten sonra, aynı maddenin "e" bendinde (5/1-e); Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların %75'lik kısmı madde metninde belirtilen diğer şartları da taşımaması halinde istisna olacağı belirtilmiştir. Aynı Kanun'un devamında ise Devir veya bölünme suretiyle devralınan taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satışında aktifte bulundurma sürelerinin hesabında, devir olunan veya bölünen kurumda geçen süreler de dikkate alınır hükmüne yer verilmiştir.

1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde ise iştirak hisselerin neler olduğuna ve hangi ortaklık paylarının satışının KVK'nun 5/1-e maddesi kapsamına gireceğine ilişkin açıklamalar

yapılmıştır. İlgili tebliğde yapılan açıklamalara göre; iştirak hisseleri menkul değerler portföyüne dâhil hisse senetleri ile ortaklık paylarını ifade etmektedir şeklinde tanımlanmıştır. Limited şirket pay senetleri iştirak hisseleri tanımı içinde yer aldığından kurumların en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan limited şirket pay senetlerinin satışından doğan kazançların % 75'lik kısmı şartların sağlanması halinde kurumlar vergisinden istisna tutulacağı belirtilmiştir.

Yapılan açıklamadan da anlaşılacağı üzere kurumların aktiflerinde bulunan iştirak hisselerinin Anonim veya Limited şirkete ait olmasına bakılmaksızın aynı madde metninde değerlendirmeye tabi tutularak aynı şartlar dahilinde istisnadan yararlanmaları mümkün kılınmıştır.

b) Gelir Vergisi Yönünden

Gerçek kişiler, Anonim ve Limited şirketlere ait ortaklık pay ve hisselerini elden çıkarılması Gelir Vergisi Kanuna göre Değer Artış Kazancının konusuna girmektedir. Fakat Anonim şirketlere ait pay senetlerinin elden çıkarılması ile Limited şirketlere ait ortaklık paylarının elden çıkarılması aynı maddenin farklı bendelerinde düzenlenmekte ve farklı istisna ve sürelerle tabi olmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun "Değer artışı kazancı" başlıklı mükerrer 80'inci maddesinde; *"Aşağıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artışı kazançlarıdır.*

1. İvazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç, menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.

...

4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar.

...

Bu maddede geçen "elden çıkarma" deyimi, yukarıda yazılı mal ve hakların satılması, bir ivaz kar-

şılığında devir ve temlik, trampa edilmesi, takası, kamulaştırılması, devletleştirilmesi, ticaret şirketlerine sermaye olarak konulmasını ifade eder.

Bir takvim yılında elde edilen değer artışı kazancının, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlananlar hariç, 12.000 Türk Lirası (1.1.2017 tarihinden itibaren) gelir vergisinden müstesnadır.” hükümü yer almaktadır.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde Anonim şirketlere ait pay senetlerinin menkul kıymet niteliğinde olduğu, Limited şirketlere ait ortaklık paylarının ise menkul kıymet olarak değerlendirilmediği açıklamalarına yer verilmişti. Bu ayrım GVK’nın mük. 80. Maddesinde uygulama alanı bulmaktadır. Şöyle ki Anonim Şirketlere ait pay senetlerinin elden çıkarılması GVK’nın mük. 80. Maddesinin 1. Bendine göre, Limited şirketlere ait ortaklık paylarının elden çıkarılması ise GVK’nın 80. Maddesinin 4. Bendinde göre değerlendirilmektedir.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki Anonim Şirketlere ait ortaklık paylarının GVK’nın mük. 80. Maddesinin 1. Bendi kapsamında değerlendirilebilmesi için ortaklık hakkının basılı bir senede veya geçici ilmhübare⁴ bağlı olması gerekmektedir.

Kanun koyucu tarafından yapılan bu ayrım GVK’nın Geçici 67. Maddesi⁵ hükmü saklı kalmak kaydı ile aşağıda belirtilen farklılıkları doğurmaktadır;

1. Anonim Şirketlere ait pay senetleri menkul kıymet niteliğinde olduğundan GVK’nın Mük. 80. Maddenin 1. bendine tabi olmakta ve İvazsız olarak iktisap edilmesi durumda vergilendirme dışı kalmaktadır. Limited Şirketlere ait ortaklık

payları ise GVK’nın Mük. 80. Maddenin 4. Bendine tabi olmakta ve ivazlı veya ivazsız elde edilmesi fark etmeksizin elden çıkarılması vergiye tabi olmaktadır.

2. Anonim şirketlere ait pay senetleri iktisap tarihinden itibaren 2 yıl elde tutulduktan sonra elden çıkarılması halinde vergilendirilmeyenken, Limited Şirketlere ait ortaklık paylarında ise herhangi bir süre ön görülmemiş olup iktisap edildikten sonra elden çıkarıldığı zamana bakılmaksızın vergilendirmeye tabi olmaktadır.
3. Limited şirketlere ait ortaklık paylarının elden çıkarılmasında, bir takvim yılında elde edilen değer artış kazancının ilgili yılda geçerli tutar kadarlık kısmı vergiden müstesna tutulmakta iken, Anonim şirketlere ait pay senetlerinin elden çıkarılması elde edilen vergiye tabi değer artış kazancına herhangi bir istisna tutarı ön görülmemiştir.

3- LİMİTED ŞİRKETİN NEVİ DEĞİŞTİREREK ANONİM ŞİRKETE DÖNÜŞMESİ DURUMUNDA GERÇEK KİŞİ ORTAKLARIN ELDE EDİLECEK HİSSE (PAY) SENETLERİN İKTİSAP TARİHİ

Çalışmamızın önceki bölümünde Limited şirketlere ait ortaklık payları ile Anonim Şirketlere ait pay senetlerinin gerçek kişiler tarafından elden çıkarılması durumunda, değer artış kazancı yönünden farklı şartlara tabi olduklarını açıklamıştık. Ayrıca Anonim Şirketlere ait olan kıymetli evrak niteliğindeki pay senedinin ivazsız olarak iktisap edilmesi veya 2 yıldan fazla süreyle elde tutulması durumunda vergilendirilmeyeceğine Gelir Vergisi Kanunu çerçevesinde değinmiştik.

⁴ 232 Sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği

⁵ Gelir Vergisi Kanununa geçici 67’nci maddede, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemeler yer verilmiştir

Nevi değişikliği sonrasında elde edilen anonim şirketlere ait pay senetlerinin 2 yıllık sürenin hesabında iktisap tarihleri vergilendirme açısından önem kazanmaktadır. Hisse (Pay) senetlerinin iktisap tarihinin belirlenmesinde Kurumlar Vergisi mükellefleri için Kurumlar Vergisi Kanununda açık bir hüküm mevcutken, gerçek kişiler için Gelir Vergisi Kanunu'nda bu konuya ilişkin sarih bir açıklama yapılmamıştır.

232 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğinde hisse senetlerinin iktisap tarihinin belirlenmesine ilişkin yapılan açıklamada ise; *"Hisse senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde, sermaye ve kar yedeklerinin sermayeye eklenmesi dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak, daha önceden sahip olunan hisse senetlerinin iktisap tarihi esas alınacaktır... Hisse senedi sahipleri tarafından rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri yönünden de iktisap tarihi olarak sahip olunan eski hisse senetlerinin iktisap tarihi esas alınacaktır..."* hükümlerine yer verilmiştir fakat ilgili tebliğde nevi değişikliği sonucunda elde edilecek hisse senetleri ile ilgili herhangi bir açıklamaya değinilmemiştir.

3.1- Vergi İdaresinin Konuya İlişkin Özelgeleri

Vergi idaresinin nevi değişikliği sonrası iktisap tarihinin belirlenmesiyle alakalı olarak verdiği bir kısım özgelde Limited Şirketten Anonim Şirkete dönüşen şirketlerin ortaklarına verilen hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak Limited Şirketin sermayesine iştirak edildiği tarihin esas alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu şekilde verilen bir kısım özgelere aşağıda yer verilmiştir.

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 01/02/2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 19-83 sayılı özelgesinde; 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu açısından şirketlerde nevi değişikliği devir hükmünde olduğundan, nevi deği-

şikliğinin Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu ve 20 nci maddeleri kapsamında yapılması halinde, limited şirketin ortaklarına verilecek anonim şirkete ait hisse senetlerinin ilk iktisap tarihi olarak, ortaklarınızın nevi değiştiren limited şirketin sermayesine iştirak ettikleri tarihin dikkate alınması gerekmektedir.

Ankara Vergi Dairesi Başkanlığının 11.11.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.06.16.01-125[19-11/3]-983 sayılı özelgesinde; 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu açısından şirketlerde nevi değişikliği devir hükmünde olup anılan Limited Şirketin devrinin 31.12.2009 tarihli bilançosunda yer alan değerler üzerinden gerçekleşmesi ve bu devir sonucu limited şirketle anonim şirketin bilanço değerleri arasında bir fark bulunmaması, limited şirket ortaklarının aynı oran ve aynı nominal bedelle anonim şirket hisselerine sahip olması nedeniyle bu Kanunun 19 uncu ve 20 nci maddeleri kapsamında söz konusu limited şirketin anonim şirkete dönüşmesi halinde, limited şirket ortağı olan ortaklarınıza verilecek anonim şirkete ait hisse senedi veya hisse senedi yerine geçen geçici ilmhaberle temin edilen ortaklık hisselerinin ilk iktisap tarihi olarak söz konusu ortaklarınızın limited şirketinizin sermayesine iştirak ettikleri tarihin dikkate alınması gerekmektedir.

İzmir Vergi Dairesi Başkanlığının 09.06.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.35.16.01-176300-226 sayılı özelgesinde; Nev'i değişikliğinin Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu ve 20 nci maddeleri kapsamında yapılması halinde, hisse senetlerinin ilk iktisap tarihi olarak ortaklarınızın nevi değiştiren limited şirketin sermayesine iştirak ettikleri tarihin dikkate alınması gerekmektedir.

- Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre, söz konusu hisse senetlerinin iktisap tarihinden itibaren iki yıldan fazla süreyle elde tutulduktan sonra satılması durumunda değer artışı kazancı oluşmayacaktır.

Nevi değişikliği sonrasında iktisap tarihinin tespiti açısından idare tarafından verilmiş özelgelerde; genel olarak iktisap tarihinin nevi değiştiren şirketin sermayesine iştirak ettikleri tarihin dikkate alınması gerektiği yönünde görüş verdiği görülmektedir.

Fakat Ankara Vergi Dairesi Başkanlığının verdiği 14.02.2018 tarih ve B.07.1. GİB.4.34.16.01-120-154561 sayılı özelgede farklı bir görüş yer almaktadır. İlgili Özelgede; “Ltd. Şti.’nin 10.11.2003 tarihinde tescil edilerek kurulduğu, söz konusu limited şirketin 01.12.2015 tarihinde nevi değişikliği yaparak anonim şirkete dönüştüğü ve unvanının A.Ş. olduğu, 10.05.2017 tarih ve 2017/2 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile sahip olunan tüm hisseler için hisse senedi bastırıldığı, bahse konu hisse senetlerinin satışa konu edilmesi durumunda söz konusu hisse senetlerinin ilk iktisap tarihi olarak limited şirketin kuruluş tarihi olan 10.11.2003 tarihinin mi, nevi değişikliğinin gerçekleştiği 01.12.2015 tarihinin mi, yoksa hisse senetlerinin bastırıldığı 10.05.2017 tarihinin mi dikkate alınacağı hususunda” bilgi talep edilmiştir. Vergi Dairesi başkanlığının konuya ilişkin görüşü ise özetle; “ortağı bulunduğunuz limited şirkete ait ortaklık hakkınız, anonim şirkete dönüşmesinden sonraki bir tarihte (10.05.2017 tarihinde) hisse senedi çıkarılmak suretiyle hisse senedine bağlanmış olduğundan, sahip olduğunuz hisse senetlerinin satışının değer artış kazancı kapsamı dışında değerlendirilmesinin tespitinde, iktisap tarihi olarak şirket hisse senetleri üzerinde **tasarruf hakkına sahip olduğunuz** (hisse senetlerinin bastırıldığı) 10.05.2017 tarihinin esas alınması gerektiği” belirtilmiştir.

Yukarıda değinilen özelgede bazı noksanlıklar mevcuttur; TTK’ya göre A.Ş.’lere ait pay bedelleri ödendikten sonra 3 ay içinde hamiline yazılı hisse senetleri bastırmaları zorunludur, nama yazılı senetler ise azlık isterse bastırılıp dağıtılır bu özelgede bahsedilen hisse senedinin nama

veya hamiline yazılı senet olup olmadığı hususuna değinilmeden tasarruf hakkına vurgu yapılmıştır bu yönü ile eksik bir özeldir. Bu eksiliği göz ardı edersek verilen özelden diğerlerinden farklı olarak nevi değişikliği sonrası bastırılacak hisse senetlerinin nevi değişikliği ile birlikte değil daha sonraki bir tarihte bastırıldığı belirtilmiş ve vergi idaresi **tasarruf hakkına sahip** olma vurgusu yapmıştır.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşıldığı gibi kanun hükmü ve tebliğlerde konuya ilişkin net bir belirleme olmadığı gibi özelerde de farklı görüşlere yer verilerek konu karmaşık bir aşamaya taşınmıştır. Bu nedenle konuyu bir örnekle idare görüşü ve kanun lafzı ile karşılaştırmalı olarak açıklamaya çalışalım

3.2- İktisap Tarihinin Belirlenmesine İlişkin Örnekler ile Karşılaştırmalı Açıklama

X Ltd. Şti. 01.01.2010 yılında 3 ortaklı olarak A Şahıs %30 pay, B şahsı %30 Pay ve C Ltd. Şti. %40 paylı olarak kurulmuştur. Şirket ortakları Anonim Şirketlerin getirdiği bir kısım avantajlardan yararlanmak amacı ile 01.01.2016 tarihinde Y. Anonim Şirketi’ne dönüşmek amacı ile nevi değişikliğine gitmiştir.

- a) Nevi değişikliği sonrası herhangi bir hisse(pay) senedi bastırılmamıştır.
- b) 01.01.2016(Nevi değişikliği ile birlikte) tarihinde hisse(pay) senetleri bastırılarak gelecek ve tüzel kişi ortaklara payları oranında servetlerinde bir artış olmayacak şekilde dağıtılmıştır.
- c) 01.01.2017 tarihinde hisse(Pay) senedi bastırılarak ortaklara dağıtılmıştır.

Yukarıda belirtilen örnekte hisse senetlerinin 01.06.2018 tarihinde elden çıkarılması planlandığı yönünden oluşturulan senaryoları mevzuat çerçevesinde iktisap tarihinin belirlenmesi açısından değerlendirelim;

- a) Nevi değiştirerek Anonim Şirkete dönüşen şirkete ait hisse senedi bastırılması durumunda ortaklık hakları kıymetli evraka bağlanmamış olmaktadır bu durumda ortaklık paylarının elden çıkarılması halinde;
- Y A.Ş'nin tüzel kişi ortağı olan C Ltd. Şti açısından konu değerlendirildiğinde; Kurumlar vergisi kanununda paylarının kıymetli evraka bağlanma şartı aranmamaktadır. Ayrıca devirden önceki sürelerinde dikkate alınacağı KVK'nun 5/1-e maddesinde sarıh bir şekilde belirtilmektedir. İlgili iştirak payı nevi değişikliği öncesi sürelerde hesaba katıldığında C. Ltd. Şti. tarafından 2 yılı aşkın süre ile elde tutulmuştur. Kanunda belirtilen diğer şartları da sağlaması halinde KVK'nın 5'inci maddesinin "e" bendi kapsamında istisna kazanç olarak değerlendirilerek ve elde edilen kazancın %75 lik kısmı beyannameye indirim konusu yapılacaktır.
 - Y A.Ş'nin gerçek kişi ortakları olan A ve B şahısları için ise her ne kadar anonim şirket ortakları olsalar da bu ortaklık herhangi bir senede(kıymetli evraka) bağlanmamıştır bu nedenle GVK'nın Mük.80/1. Maddesi kapsamında değerlendirilemeyecektir. Bu durumda A ve B şahısları için ortaklık paylarını elden çıkarmaları durumunda belli bir süreye bağlı olmaksızın GVK'nın Mük. 80. Maddenin 4. Bendindeki " *ortaklık haklarının elden çıkarılması*" kapsamında değerlendirilerek istisna kazanç tutarını aşması durumunda beyannameye dahil edilerek vergilendirilecektir.
- b) Nevi değiştirerek A.Ş'ye dönüşen şirket nevi değişikliği ile birlikte hisse(pay) senedi bastırarak ortaklara dağıtılmıştır. Bu durumda ortaklık paylarının elden çıkarılması halinde;
- Y. A.Ş'nin tüzel kişi ortağı C Ltd. Şti. bu durumda da daha önce açıklandığı gibi KVK'nın 5/1-e maddesi kapsamında kazancın %75'ine tekabül eden kısım beyannameye istisna kazanç olarak dikkate alınacaktır.
 - Y. A.Ş'nin gerçek kişi ortakları olan A ve B şahısları kıymetli evraka bağlanmış hisse(-Pay) senetlerini elden çıkarmaları GVK'nın 80. Maddesinin 1. Bendi kapsamında değerlendirilerek şartları taşıması durumunda vergilendirmeye tabi olmayacaktır. Bu kapsamda şahıs ortaklarının hisse (Pay) senetlerini iktisap tarihi önem kazanmaktadır. Şahıs ortakların hisse senetlerinin iktisap(elde etme) tarihi fiili olarak nevi değişikliğinin yapıldığı tarih olan 01.01.2016 tarihidir. GVK'nın 80/1. Maddesindeki " *tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç.....*" hükmü lafzı açıdan değerlendirildiğinde iktisap tarihi olarak 01.01.2016 tarihi olduğu anlaşılmaktadır. Fakat her ne kadar kanun maddesinde yürütme organına alt düzenleme yapma yetkisi verilmiş olsa da çalışmanın önceki bölümlerinde değinilen özelgeler dikkate alındığında iktisap tarihinin nevi değişikliği yapılmadan önceki şirkete(X. Ltd. Şti) iştirak edildiği tarihin dikkate alınması yönünde görüşler verilmiştir. Özelgelerle yön verilen uygulama dikkate alındığında pay senetlerinin iktisap tarihi olarak X. Ltd. Şti'ye iştirak edildiği 01.01.2010 tarihi olmaktadır. Bu durumda 01.06.2018 tarihinde elden çıkarılan hisse (pay) senetlerinden elde edilen kazanç, 2 yıldan fazla süre ile elde tutulduğundan vergilendirme dışı kalacaktır.
- c) 01.01.2016 tarihinde yapılan nevi değişikliği ile Anonim Şirkete dönüşen şirkete ait pay senetleri 01.01.2017 tarihinde bastırılarak ortaklara dağıtılmıştır. Nevi değişik-

liğı yapıldığı tarihten sonraki bir tarihte basılarak dağıtılan pay senetlerinin ortaklar tarafından elden çıkarılması durumunda;

- Y. A.Ş'nin tüzel kişi ortağı olan C. Ltd. Şti için daha önce yapılan açıklamalar bu durumda da geçerli olmakta ve iştirak payını 2 yıldan fazla süre ile elde tuttuğundan ve KVK'nın 5/1-e maddesi kapsamında değerlendirilerek diğer şartlarında sağlanması durumunda istisna kazanç olarak değerlendirilecektir.
- Y. A.Ş'nin gerçek kişi ortakları olan A ve B şahısları kıymetli evraka bağlanmış olan hisse(Pay) senetlerini elden çıkarmaları GVK'nın 80. Maddesinin 1. Bendi kapsamında değerlendirilerek 2 yıl elde tutulma şartını sağlaması durumunda vergilendirmeye tabi olmayacaktır. Olay örnekte hisse senetleri nevi değişikliği ile birlikte değil daha sonraki bir tarih olan 01.01.2017 tarihinde bastırılarak ortaklara dağıtılmıştır. Bu durumda ortakların elinde kıymetli evraka bağlanmış bir hisse senedi mevcuttur fakat bu hisse senetlerinin elden çıkarılması GVK'nın 80/1 maddesi kapsamında olduğundan iktisap tarihleri önem arz etmektedir. GVK'nın 80/1. Maddesindeki " tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç....." hükmü lafzı açıdan değerlendirildiğinde iktisap tarihi olarak hisse senetlerinin bastırıldığı tarih olan 01.01.2017 tarihi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim daha önce değinilen Ankara Vergi Dairesi Başkanlığının verdiği 14.02.2018 tarih ve B.07.1. GİB.4.34.16.01-120-154561 sayılı özalgede de iktisap tarihi olarak nevi değişikliği öncesi şirkete iştirak edilen tarih değil hisse senetlerinin bastırıldığı tarih olan 01.01.2017 tarihinin iktisap tarihi olarak dikkate alınması gerektiği yönünde görüş

vermiştir. Bu durumda ortakların hisse (Pay) senetlerinin satışı GVK'nın 80/1. Maddesi kapsamında değerlendirilmekte fakat satış tarihi olan 01.06.2018 tarihi itibari ile 2 yıllık süreyi doldurmadığından elden çıkarmadan oluşan kar yıllık gelir vergi beyannamesine dahil edilerek vergilendirilecektir.

SONUÇ

Limited Şirketin nevi(tür) değiştirerek Anonim Şirkete dönüşmesi sonucunda ortaklar tarafından elde edilen hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak farklı yaklaşımlar olduğu çalışmamızın önceki bölümlerinde açıklanmıştır. Yapılan tüm açıklamaları vergi idaresinin bakış açısı ile özetleyecek olursak 3 durum ortaya çıkmaktadır bunlar;

- 1- Eğer nevi değişikliği sonucunda hisse senedi bastırılmamış ise gerçek kişi ortaklar ortaklık paylarını elden çıkarmak istemleri durumunda GVK'nın mük. 80/4 maddesi gereğince değerlendirileceğinden iktisap tarihinin herhangi bir önemi bulunmamaktadır.
- 2- Nevi değişikliği ile birlikte hisse senedi bastırılıp ortaklara dağıtılması durumunda elde edilen kıymetli evrağa bağlanmış hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak nevi değişikliği öncesindeki şirkete iştirak edilen tarihin iktisap tarihi olarak dikkate alınması gerektiği yönünde görüşler verilmiştir.
- 3- Nevi değişikliği ile birlikte değil de daha sonraki bir tarihte hisse senetleri bastırılıp ortaklara dağıtılması durumunda ise iktisap tarihi olarak hisse senetlerinin ortaklara dağıtıldığı tarihin dikkate alınması gerektiği yönünde görüşler verilmiştir.

Limited şirketin nevi değiştirerek Anonim şirkete dönüşmesinde elde edilen hisse(pay) senetlerinin elden çıkarılmasında Kurumlar Vergisi

Kanununda iktisap tarihinin tespit edilmesine ilişkin olarak açık hükümler mevcuttur. Fakat Gelir Vergisi Kanunu'nda ve ilgili tebliğlerde gerçek kişi ortaklar için iktisap tarihinin belirlenmesine ilişkin net bir düzenleme mevcut değildir. GVK'nın Mük. 80/1. Maddesi lafzi açıdan değerlendirildiğinde nevi değişikliği sonrası elde edilen hisse(pay) senetlerinin iktisap tarihi bu senetlerin bastırıldığı yani tasarruf hakkının elde edildiği tarih olduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen vergi idaresinin görüş bildirdiği özelgelerde kanun lafzına aykırı olarak görüşler vermiştir ve konu daha da karmaşık hale gelmiştir. Bu karmaşanın ortadan kalkması için kanun koyucu tarafından kanuni bir düzenlemenin elzem olduğu açıktır. Ayrıca uygulamadaki durum vergiden kaçınmanın da önünü açmaktadır. Şöyle ki Limited Şirket olarak tescil edilen bir kurum, ortakları tarafından belirli bir süre sonra elden çıkarılmak istenebilir. Bu durumda vergilendirme dışı kalmak için şirket nevi değişikliği yoluna giderek A.Ş.'ye dönüştükten hemen sonra 2 yıllık süreyi beklemeden şirket ortakları şirket paylarını elden çıkardıklarında GVK Mük. 80/1'e göre vergilendirme dışı kalmaktadır. Bu nedenle kanun maddesi lafzi açıdan daha sarıh hale getirilerek alt düzen-

lemeler ile bu durumun önüne geçilmelidir. Ayrıca verilen özelgelerde farklılıklar olması sebebi ile kanuni düzenleme olmadan bu durumlar ile karşı karşıya kalan mükelleflerin de vergi idaresinden özelge almadan devir ve elden çıkarma işlemlerini yapmamaları daha sonraki yaşanacak problemlerin önüne geçecektir.

KAYNAKÇA

- ALTAŞ, S., Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü, Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan 2014 , s.113.
- 232 sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği
- (<https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirkestististikleri.php>).
- Kızılot, Ş., Limited Şirkette Pay Senedinin Menkul Kıymet Olup Olmadığı ve Değer Artışı Kazancı (http://www.ticaretkanunu.net/makale-22/). Erişim tarihi: 28 Aralık 2012.
- 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu(E-TTK)
- 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu